

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 253. Oportet Confessarium esse instructum triplici scientiâ, Judicis,
Medici, & Doctoris, saltem in gradu convenienti & mediocri, etsi non
sublimi & eminenti. Pœnitentem verò oportet conformare ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

Unde liquet, eos inter Christi discipulos non esse habendos, qui dura pro promissis, superba pro humilibus sequenda opinantur, & cum ipsi quarant Domini misericordiam, aliis denegant. Et lib. 2. c. 8. me (inquit) perditam vocasti ad Sacerdotium... ut consolere velim peccantibus aspectu intimo (haec enim summa virtus: quia scriptum est: & non gaudebit super filiis Juda, in die perditionis eorum) sed quotiescumque peccatum alicujus lapsi exponitur, compassar, nec superbe increpem, sed luceam & deseam, ut dum aliam seo, meipsum deseam, dicens: justificata est magis Thamar, quam ego. Fortasse adolescentula lapsa sit; occasionibus, quae delictorum fontes sunt, decepta ac precipitata sit; peccata & nos. Repugnat in nobis lex hujus carnis legi mentis nostrae, & captivos nos trahit in peccatum, ut faciamus quod volumus. Illi de atate suppositi excusatio; mihi jam nulla. Illa enim debet discere; nos docere. Ergo justificata est magis Thamar, quam ego. Incusamus alicujus avaritiam? recordemur, si nihil ipsi avari fecimus; & si fecimus... dicamus singuli: justificata est magis Thamar, quam ego. Si commoti fuerimus in quemquam graviter, leviores causas Laicus habet, quam Episcopus, vel Sacerdos, eo quod commotus egerit aliquid. Retrahemus nobiscum, & dicamus: justificatus est magis iste, qui commotionis arguitur, quam ego. Itaque, ut S. Carolus ait in Instruct. Confess. confessiones aequo animo audiant, nec poenitentes inconfessos dimittant, nec aegre eos audire quoquo modo significent; sed e contra efficiant, ut poenitentibus innotescat, sibi gratissimos esse pro eorum salute labores.

2771 Tertiò, necessaria est Confessario pietas, ad omnia utilis. Non solum utique pietas in Deum, quã & sibi caeleste auxilium, & poenitentibus gratiam & misericordiam impetret orando, meditando, aliaque pietatis exercitia frequentando; sed & in proximum, secundum id quod dicitur cap. qui vult de poenit. dist. 6. Sacerdos peccatis cognitis adsit benevolus, paratus erigere, & secum onus portare, habeat dulcedinem in affectione, pietatem in alterius crimine, discretionem in varietate. Adjuret contentem orando, elemosinas dando, & cetera bona pro eo faciendo: semper enim juvet leniendo, consolando, spem promittendo, & cum opus fuerit, etiam increpando. Docet loquendo, instruat operando, sit particeps laboris, qui particeps vult fieri gaudis, &c.

2772 Quarto, ipsi necessaria est mansuetudo & benignitas, ex sincero proveniens desiderio salutis proximi, per quam corda poenitentium stimulantur ad libenter audiendum & exequendum monita instructionesque Confessarii. Est enim regina cordium mansuetudo; nec est in commotione, nec in igne Dominus; sed in sibilo auræ tenuis. Cum magna proinde tranquillitate, & suavissima mansuetudine Confessarius cum poenitentibus agere debet, ut ipsos convertat. Neque enim duritiam cordis ipsorum Confessarii durities franget, sed pietas & mansuetudo, relucens in modo agendi cum ipsis, ita ut si eos oportet increpare, id fiat in spiritu lenitatis: quem facile concipiet Sacerdos, si reflectat 1.º assumendum sibi agendi modum, qui suo congruat ministerio, animarumque conversioni & saluti. Quem in finem necesse est corda poenitentium suavitate & mansuetudine captivare. 2.º si reflectat tantam esse hominis fragilitatem, ut non sit peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, si non succurreret Deus, Reitor ille benignus, à quo factus est homo. Ea igitur mansuetudine agere debet cum peccatore, quã secum agi vellet, si peccasset. Agat igitur cum peccatore, non solum mansuetè, sed & affectuose. Ut enim moveat alium, primum moveatur oportet. Intelligat ergo poenitens, Confessarium sibi loqui ex affectu cordis, sinceroque

desiderio suæ salutis. Et si qua aspera subinde ei injungere oporteat, vel absolutionem differre, aspero modo non injungat, nec differat, sed suavi & benigno.

Quintò, necessaria est ipsi fortitudo contra humeros respectus, ut sciat vitis non parcere, Dei gloriam animarumque salutem dumtaxat quærere, non laudes, nec favores hominum, multitudinemque poenitentium. Idè sic mitis esse debet, suavis & benignus, ut non sit mollis & remissus. Non deterreat poenitentes morosâ severitate, nec ipsis aduletur noxiâ blanditiâ. Non ponat pulvillos sub omni cubito manûs. Cùmque sit animarum Medicus, corporum Medicos imitetur, qui amarum potionibus aliquid dulcedinis immiscet, quò facilius ab ægris forbeantur. Et sicut illi ferum & ignem adhibent, dum id medicinae ratio exposcit, nec sanitas aliter potest recuperari; sic spiritualis Medicus fortiora adhibeat remedia, dum aliter curari nequeunt animarum vulnera.

Ut enim Cyprianus (sæpe laudatus) ait, qui peccantem blandimentis adulantibus palpat, peccandi fomitem subministrat... At qui consiliis fortioribus redarguit, simul & instruit fratrem, promovet ad salutem... Vociferetur & clamet licet, & conqueratur æger impatiens per dolorem: gratias ages postmodum, cum senseris sanitatem. Hoc tamen fiat cum mansuetudine, fiat cum compassione, fiat cum debita moderatione. Sit Confessor Samaritanus (inquit Petrus Blesensis lib. de poenit.) infundens oleum misericordiae, vinumque sufficit. Habeat conscientia ejus, quasi arca sedentis, mamma & virgam, ut scias compati & ignoscere, arguere & monere... Medium autem teneat; ne nimia remissio, vel nimia asperitas sit in eo, certumque poenitentiae modum, juxta sanctorum Patrum instituta, præscribat. Beatus enim Gregorius falsas poenitentias vocat, quæ non secundum auctoritatem Sanctorum, & pro qualitate criminum imponuntur.

Præter morum probitatem, patientiam, pietatem, mansuetudinem, fortitudinem, Poenitentiae Ministro necessaria est scientia, prudentia & fidelitas in servando confessionis secreto. De quibus postea.

CAPUT CCLIII.

Oportet Confessarium esse instructum triplicè scientiâ, Judicis, Medici, & Doctoris, saltem in gradu convenienti & mediocri, esse non sublimi & eminenti. Poenitentem verò oportet conformare se opinioni Confessoris, non contrâ.

Innocentius IV. cap. cum in cunctis de elect. & electi potest. scientiam (inquit) reputamus eminentem, quæ subtiles quaestiones discutere & definire novit, & in prompta responsiones habet. Ille habet medicam, qui scit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia nesciat respondere; & qui in libris veritatem eorum, qua scire tenetur, scit quaerere, esse in promptu omnia non habeat. Scientia quidem eminens optanda esset in Confessario; quemadmodum & in Episcopo & Parocho. Sed si sufficit ut electus in Episcopum vel Parochum, illius litteraturæ, licet non eminentis, tamen convenientis existat, ut pro defectu scientiæ ab electione non debeat excludi: hoc etiam sufficit in Confessario. Quamvis poenitentes, suæ perfectionis & salutis cupidi, ad doctiores potius confugere debeant, quam ad minus doctos, vel semidoctos, sicut periculoso morbo correpti, non obvium quemque Medicum eligunt, nec qualitercumque doctam, sed scientiâ experientiâque potiore. Præsertim cum S. Theresia cap. 5. vitæ suæ testetur,

proprio se experimento didicisse; minus nocere Confessarios penitus ignorantes, quam semidoctos. Porro cum triplex sit Confessarii munus, Judicis, Medici, & Doctoris, speciatim est, oportere cum instructum esse ea scientia, quæ ad munera ista rite obcunda necessaria est.

2778 Debet ergo imprimis Confessarius ea scire, de quibus debet judicare. Quæ, ut dicitur can. qui vult de poenit. dist. 6. oportet sciat cognoscere, quid quid debet judicare. Judicaria enim potestas hoc expostulat, ut quod debet judicare, discernat. Et ideo spiritus huius iudicii, seu Sacramenti huius doctrinam omnem nosse studebit (ait S. Carolus Borromeus in Instruct. de Sacram. Poenit.) ita ut quæ illius ratio, qui effectus, quæ illius partes, quæ illarum partium vis & natura, peritè intelligat. Quæ peccata mortalia, & quæ venialia, cognoscit. Peccati circumstantias sciat, quæ præsertim mutant speciem peccati, & quæ in confessione explicanda sunt; quæ restituenda omni inducant. Censurarum rationem, & vim rectè intelligat, & quibus criminibus annexa illæ sint. Casus reservatos in promptu habeat, ita ut rectè sciat qui iure Canonum S. Pontifici, qui rursus Episcopo: qui præterea in Bulla Cæneæ Dumini; quique pro varietate temporum Episcopo reservati sint. Differentiam satisfactionum poenitentiarum etiam probe noscet, ac præterea Canones poenitentiales, ut infra ordine Decalogi explicatos. Memoria tenebit casus, quibus confessio sit iteranda. Cognitum etiam habere Confessarius omni debet, ac præterea animadvertere, ut nequam ad audiendas confessiones accedat, quanta sit auctoritas potestatisque jurisdictionis suæ; ita ut, cum notis & quos, & a quibus peccatis veniuntque absolvere possit, tum etiam caveat, ne facultati suæ limites prætergradiatur.

2779 Deinde, ut Medicus, scire debet qualiter & quando sup. rursus audere debeat vinum & oleum vulneribus sauciati; & cuiusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum aegrotum, ut dicitur can. omni utriusque de poenit. & remiss. Debet (inquam) vulnerum qualitates noscere, quæque ad sanandas animas, & imposterum contra vim morbi muniendas remedia sint aptiora.

2780 Denique, ut Doctor & Director animarum, præditus esse debet scientiæ Sanctorum, ut eam ab ipso addiscant in quos docet & dirigit. Nulla quippe ars doceri præsumitur (ait Gregorius in Pastor. p. 1. c. 1.) nisi intentâ prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo pastorale magisterium quæ temeritate suscipitur, quando ars est artium regimen animarum. Sciunt igitur Sacerdotes Scripturas Sanctas (ait Concilium Toletanum IV.) & Canones, ut omne opus eorum in prædicatione & doctrina consistat, atque adfiscant sanctos, tam fidei scientiâ, quam morum disciplinâ. Meminerint etiam dictum à Domino Matth. 15. cæcus, si cæco ducatur præfret, ambo in foveam cadunt. Ubi (ut S. Augustinus ait) terret non solum cæcum ducentem; sed & cæcum sequentem. Neque enim (ait) cadit in foveam ducens, & non cadit sequens; sed cæcus, cæcum ducens, ambo in foveam cadunt. Enimvero frequentè contingit, quod ad confessionem accedentes, vel ea ignorent, quæ ipsos scire oportet, vel de dubiis suis Confessarium interrogent. Debet igitur convenienti scientiâ esse instructus, ut & ignorantes docere possit, & dubia sua proponentibus respondere. Ne in suis instructionibus erret, & alios errare faciat, sicque ambo in foveam cadant. Siqua tamen perplexa & subtiliora ipsi proponantur, necesse non est quod de iis sciat in promptu respondere, sed satis est quod de iis sciat dubitare. Dum autem dubitat, debet securiorem viam semper eligere (ait S. Bonaventura in 4. dist. 17. n. 98.) & sapientes consulere.

2781 Si omni tempore Confessarii necessaria fuit

scientia & Theologia Sanctorum, maxime hodie, dum tot errores, & laxiora opinamenta à luxuriantibus ingenis disseminantur, de quibus Alexander VII. in Decreto anni 1666. Sanctissimus Dominus Alexander P. VII. ait, non sine magno animi sui dolore, compleret opinionem, Christianæ vite relaxatam, & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterum suscitari; partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excorescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus operandi irrepserit alienus ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina. Quæ si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingenua eruptura esset Christianæ vite corruptela.

Inter ejusmodi opiniones, judicet sapiens Lector, an non ea sit, quæ Confessarium in sacro Tribunali sedentem obligat ad se conformandum opinioni poenitentis, dum eam aliqui Doctores probabiliter censent, tametsi eam longè minus probabilem, imò fallam, vel etiam improbabilem Confessarius iudicet. Quid enim? an non Confessarius in sacro illo Tribunali, locum tenet Christi, unius Magistri nostri, prout dicitur Matth. 23. Magister noster unus est Christus? Si locum tenet Christi, locum tenet Veritatis: non ergo potest se conformare opinioni, quam cerò vel probabilis scit esse falsam. Nec solum est Locum tenens Christi, est & Judex poenitentis; iudicare ergo nequit secundu opinionem minus probabilem, uti declaravit Innocentius XI. Et nomine poenitentis eodem in Tribunali reus est? inauditum philosophandi genus (ait S. Bonaventura) Judex sententiam ferre debet ad arbitrium rei, & reus Judicis arbitrio obedire non tenetur! Dicendum itaque, quod Confessarius adveniens poenitentem accedere cum proposito non dimittendi aliquam occasionem, vel non restituendi, eò quod inhærendo opinioni minus probabili, & minus tuta pauciorum vel minus sapientum Doctorem, iudicet se ad occasionem istam dimittendam, vel ad restituendum minimè teneri: si tamen Confessarius (doctior poenitente) oppositum cum pluribus & sapientioribus absolute iudicet, non potest nec debet ipsum absolvere, quædam perisillit in proposito non dimittendi, vel non restituendi. Quia tametsi poenitens fortassis accedat in exilimatione sua rectè dispositus; non accedit tamen rectè dispositus iuxta exilimationem & iudicium sui Confessarii, qui solum absolvere potest poenitentem, quem ipse iudicat rectè dispositum. An enim dispositio poenitentis hic & nunc sit legitima, non debet iudicare poenitens, sed iudex qui profert sententiam. Nec Confessarius credere debet poenitenti, in iis quæ ad ipsum (ut poenitens est) non attinent, nempe in questione juris, an sit vel non sit talis vel talis obligatio, an legitima sit, vel non sit talis dispositio; sed solum in questione facti, an hoc vel illud fecerit, vel non fecerit? an cum illis vel istis circumstantiis, &c.?

Dices: propositum non abstinenti à tali occasione, non restituendi, &c. in poenitente inhærente quoad hoc opinioni probabili, non est peccatum mortale. Ergo non obstat legitima dispositioni ipsius.

Respondeo 1°. negando antecedens, si opinio ista, post fundamenta hinc inde diligenter examinata, non appareat ipsi longè probabilior, sed vel minus, vel æquæ, vel ferè æquæ probabilis duntaxat: tunc enim tutiorem, æquæ vel magis probabilem, in conscientia sequi tenetur.

Respondeo 2°. rursus negando antecedens, si poenitens taliter adhaereat illi opinioni, faventi libertati contra legem, ut licet Confessarius (ipso doctior) illum certiorum faciat de maiore probabilitate sententiæ, faventis legi contra libertatem, de qua

deque debilitate fundamentorum, quibus opinio pœnitentis nititur, eam nolit abjicere. Tunc enim bonâ & inculpata fide eam non sequitur. Quia oportet eum, qui bonâ & inculpata fide aliquam sequitur opinionem, faventem libertati contra legem, taliter esse dispositum, ut paratus sit proxim ipsius abjicere, si ipsi ostendatur falsitas, vel minor probabilitas illius opinionis, contrariamque esse magis, vel saltem æquè probabilem. Cùm tunc certa, vel propè certa sit obligatio sequi tutiorem.

2785 Respondeo 3°. negando consequentiam. Quia etiam propositum non ablinendi ab aliquo, à quo pœnitens ex errore inculpato putat se non teneri abstinere, non est peccatum mortale. Non idèd tamen Confessarius, certò sciens ipsum errare, potest ipsum, in tali proposito peritentem, absolvere; sed instruere debet, monereque de errore; quem si monitus dimittere nolit, absolvi non potest. Similiter ergo, in casu priori, debet ipsum monere de minori probabilitate opinionis ipsius, quodque probabilis peccatorum sit contra legem Dei, deceptus opinione minus probabili, si eam in praxi sequatur. De quo monitus, si Confessario acquiescere nolit, mortaliter peccat; nec proinde potest absolvi. Enimverò cùm necesse sit, vel pœnitentem in talibus circumstantiis hinc & nunc conformare se iudicio Confessarii (circa obligationem vel non obligationem relinquendi, talem vel talem occasionem evitandi, &c.) vel Confessarium se conformare iudicio pœnitentis: certum est reum iudici, subditumque Superiori potius se conformare debere, quàm iudicem reo, Superioriorem subdito. Hoc enim postulat æquitas, & recta ratio, debitaque rei & subditi erga iudicem & Superiorem submissio. Maximè cùm iudex nequeat sibi persuadere iustum, sententiam preferre iuxta opinionem rei, dum eam iudicat falsam; reus autem possit & debeat sibi persuadere iustum, submittere iudicium suum voluntatemque iudicio & voluntati sui Superioris & iudicis, in iis quæ manifestè prava ex seipsis non conspiciuntur, uti communis est Sanctorum doctrina.

CAPUT CCLIV.

Explicatur prudentia, quâ pollere debet Confessarius.

2786 Prudentiam & discretiorem (ut supra dixi) in Confessario requirit Concilium Lateranense IV. can. 21. Sacerdos (inquit) sit discretus & cautus, ut more periti Medici, superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens, & peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale debeat ei consilium, & cuiusmodi remedium adhibere, diversi experimentis utendo ad sanandum agrorum. Idèd S. Franciscus Salesius, in monitis ad Confessarios, ab iis exigit prudentiam Medicorum: cùm peccata sint animarum ægri tudines & vulnera.

2787 Oportet ergo Confessarium prudentem esse 1°. in opinionum defectu, maximè hoc tempore, quo tanta est opinio christi anæ vitæ relaxatarum prurigo. 2°. in salutarium consiliorum suggestionem. 3°. in convenientiarum remedium applicationem. 4°. in pœnitentiarum injunctionem. 5°. in pœnitentium examine, ut discernat, quibus absolutionem impendere, quibus negare, quibus debeat suspendere. 6°. in instructione errantium, maximè si culpabiliter errent, errorque sit ipsis causa peccati.

2788 Quod attinet ad pœnitentium examen, in eo Confessor prudens esse debet (ait S. Carolus Borromæus in Instruct. Confess.) non interrogando nisi de peccatis pœnitentium statui convenientibus.

Tom III.

Quod spectat ad carnis peccata, summam adhibeat cautelam in eorum interrogatione, ut cùm peccati speciem, & circumstantias graviores audierit, à confertis abstinat. Summâ prudentiâ mulierem, aut adolescentem interroget, ne eos, quod ignorant, doceat: sique utatur verbis, pudorem minimè ledentibus; ne ex gestu, aut signo, de non ordinario, graviorique peccato pœnitentem confessum fuisse, aliquis suspicetur; nec verbis eum deterreat, ut in causa sit, cur aliud peccatum gravissimum prætermittat. Imò eum ad graviora, quæcumque sint, detegenda inducat. Similiter S. Franciscus Salesius: si videatis (inquit) pœnitentes pati difficultatem & verecundiam in manifestandis peccatis inhonestis, incipietis examen à levioribus, primò interrogando an libenter audierint loqui de rebus inhonestis; deinde de cogitationibus; postea de desideris; deinde de actionibus. Quæ proportionem confessionem manifestabunt, ipsi adscietis animos ad ampliorem manifestationem, his vel similibus verbis: quam felix es, quod bene confitearis! ne dubites magna Dei gratiâ hoc à te fieri. Vide cor tuum à Spiritu sancto excitari ad hoc ut bonam facias confessionem. Macte animo, fili mi! dic confidenter peccata tua; ne timeas. Magnam proinus habebis satisfactionem, quod bene confessus fueris, nec pro illare mundi velles tam integrè non exonerasse conscientiam tuam. Magna tibi consolatio erit in hora exitus tui, de hac humilis confessione tua. Deus largam det benedictionem cordi tuo tam bene disposito ad se accusandum, &c.

Et ne, pretiosam absolutionis margaritam imprudenter dispensando, projiciat ante porcos, sacrilegiumque committat, videat diligenter Sacerdos (ait Rituale Romanum) quando & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio, ne absolvat eos qui talis beneficii sunt incapaces. Quia inter alias causas, quare mundus tot iniquitatibus sit repletus, hæc non videtur minima, quod Confessores tam facile absolvant, quos sua conscientia & Deus ligatos tenent. Videat proinde quorum sincera & plena sit vel non sit conversio. Nec illis conversionibus fidat, ad quas vel nulla vel ferè nulla vitæ mutatio sequitur, post receptum absolutionis beneficium, sed vel in iisdem perseverant criminibus, vel si pabbilia non perpetrent crimina, manent semper æquè repidi, & vacui affectu ad spiritualia & cœlestia, vacui etiam amore Dei in corde suo prædominante: sine quo prædominio esse nequit vera conversio; utpote quæ transitus est ab amore creature prædominante ad amorem prædominantem Dei. Cuius prædominii ubi nulla apparent signa, consequenter non apparet conversio plena & sincera.

Imò nec lacrymas pœnitentis semper credet sufficiens esse signum conversionis. Ut enim Petrus Bielentis: si senseris in te... assuetam lacrymarum, non idèd te statim arbitraris Domino reconciliatum. Nec opinetur servus se esse filium, licet quandoque pascatur panis filiorum... Vera pœnitentia non in lacrymis momentaneis, aut horaria compunctione consistit... Est quidem gratum Deo sacrificium lacrymarum, & pro omnibus delictis sufficiens holocaustum. Sed quisbus? consistentibus, pœnitentibus, non revertentibus ad vomitum, &c.

Ut autem meliùs discernere queat, quorum vera sit & sufficiens conversio, meminerit, nonnullorum peccatorum conversionem, sive ob subtractionem gratiarum, sive ob specialia vincula concupiscentiarum, offusque intellectui ex concupiscentiis tenebras, magis difficilem esse, quàm aliorum. Ex gratiarum quippe subtractione tantò difficiliùs cæteris paribus peccatores convertuntur, quanto gravioribus & pluribus peccatis Deum offenderunt: tunc & illi, qui, post suam cum Deo